

POLA ESPERANTISTO

JARO XXII. * OKTOBRO 1928. * N-o 10.

ROK XXII. * PAŹDZIER. 1928. * Nr. 10.

ESPERANTYSTA POLSKI

WYDAWCY: POLA ESPERANTISTA KLUBO &
ELDONANTOJ: SOCIETO ESPERANTO EN KRAKÓW.

ADRES: KRAKÓW, ULICA LUBICZ Nr. 34.

REDAKTOR PROF. DR. ODO BUJWID REDAKTANTO

PRENUMERATA: rocznie Zł. 8.—, półrocznie Zł. 4.—. Dla towarzystw i grup esperanckich (przy przesyłce najmniej 5 egz. pod jednym adresem) roczna prenumerata Zł. 6.—.

ABONO: jare Zł. 8.—. duonjare 4.—. Por societoj kaj grupoj esperantistaj (ĉe sendo de minimume 5 ekz. al unu adreso) jarabono Zł. 6.—

Konto Pocztovej Kasy Oszczędności Kraków Nr. 406.660.

Eksterlande jarabono — 1 dolaro.

Pojedynczy numer Zł. 0.70 Aparta numero.

OGŁOSZENIA:

ANONCOJ:

1 strona	Zł. 60.—	1 paĝo	Zł. 60.—
1/2 strony	„ 32.—	1/2 paĝo	„ 32.—
1/4 strony	„ 17.—	1/4 paĝo	„ 17.—
1/8 strony	„ 10.—	1/8 paĝo	„ 10.—

ATENTU!

KUN JANUARA" NUMERO DE NIA REVUO N
MALFERMIS LA FAKON „KORESPONDADO“
ANONCETO DE 10 VORTOJ (krom adreso) Zł. 1.

TREŚĆ — ENHAVO:

O. B.: GRAVA MINISTERIA DECIDO. — HENRY W. HETZEL: LA ANGLA KIEL MONDLINGVO. — GASTO.: ALO KAJ MALO. — JAN KOSTECKI: ESPERANTISTA VIVO EN PARIZO. — TUTMONDA STATISTIKO ESPERANTISTA. — LA INTERRELIGIA KONFERENCO POR LA PACO. — KOMUNIKOJ P. E. D. — J. ŠAPIRO: U. E. A. BULTENO Nr. 1. — DR. L. DREHER: TRADUKA KONKURSO. — POLLANDA KRONIKO. — ONI ALSENDIS AL LA REDAKCIO. — DIVERSAĴOJ. — EL EKSTERLANDO. — ADMINISTRACIAJ SCIIGOJ.

POLA ESPERANTISTO

MONATA REVUO DE ESPERANTISTA MOVADO EN POLUJO
KAJ EKSTERLANDE.

ESPERANTYSTA POLSKI

MIESIĘCZNY PRZEGLĄD RUCHU ESPERANCKIEGO W POLSCE
I, ZAGRANICĄ.

ROK XXII. JARO.

KRAKÓW
PAŹDZIER. 1928 OKTOBRO

Nr. 10 N-o.

GRAVA MINISTERIA DECIDO.

Ministerio de Publika Klerigado decidis laŭ ĉi-sube citita skribo la enkondukon de Esperanto en lernejojn, kiel nedeviga objekto de la instruado. Estas tre grava decido, kiu fine konstatas, ke la lingvo esperanto ankaŭ en Polujo estas konsiderata kiel valora interkomprenigilo, inda de instruado inter aliaj lernobjektoj. De nun oni jam povas esti certa, ke la disvolvigo de la instruado de tiu ĉi lingvo dependas nur de la kompreno pri la graveco de la afero flanke de instruistaro kaj gepatraro de infanoj. Kiom da senutila laboro, kiom da ŝparo de fortoj de la instruotaj infanoj ni evitos, kiam ni ĉiuj subtenos kaj disvastigos la sufiĉan komprenon de la afero inter nia ĝis nun ankoraŭ inerta societaro! Polujo povas esti fiera, ke ankaŭ inter ni ekregis fine ĉe la Registaro tiom valora decido. Sed la Registaro ne povas anstataŭi kaj ne anstataŭos vivantan socian faktoron, kiu ekzistas en la societa agado. Estas nun nia rolo pruvi, ke nia Registaro ne trompiĝis kaj trovas ĉie larĝan eĥon, subtenon, profundan komprenon de la graveco de la Esperanto, kiu devas esti enkondukita en ĉiujn lernejojn por anstataŭi tiom neproduktan ĝisnunan laboron de milionoj de infanoj: lernado de kelkaj fremdaj lingvoj, anstataŭ unu sola lingvo-Esperanto.

Ekzemplon de nia Registaro devas sekvi landaj Registaroj. Nur tiam, kiam ĉiuj landoj fine komprenos gravecon de la Esperanto por internaciaj rilatoj komenciĝos vere nova epoko de la instruado: homa menso liberigita de la pezaj katenoj de fremdaj lingvoj povos multe pli profunde pristudi sian propran nacian lingvon, kaj rapide disvolvi multajn aliajn branĉojn de la scienco kaj de la praktika vivo, solvi malfacilajn ĝis nun nesolvitajn problemojn, plifaciligi la vivon plimultiigi komunan bonon.

Do Samideanoj al la laboro!

O. B.

Ministerstwo wyznań religijnych
i oświecenia publicznego.

W Warszawie dn. 18 sierpnia 1928.

No II-P 5212/28.

W sprawie konwencji dot. Esperanta.

Do Pana Profesora Dra O. Bujwida

w Krakowie, ul. Lubicz 34.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w związku ze zgłoszonymi osobiście w tej sprawie przez Pana zapytaniami komunikuje, że pozostawiło Ministerstwu Spraw Zagranicznych według kompetencji sprawę ewentualnego podpisania przez Polskę „Accord relatif“ à l' Esperanto, dodając, że **skłonne jest zezwolić na wprowadzenie esperanta do szkół**, co najwyżej jako przedmiotu nadobowiązkowego w miarę zgłaszania chętnych uczniów, nie może zaś wprowadzać nauki tej obowiązkowo, przedewszystkiem z tego względu, że dalsze przeciążanie programów naszych szkół nowym przedmiotem obowiązkowym uważa za niewskazane.

wz. p. o. Dyrektora Departamentu

B. Kielski

Naczelnik Wydziału.

LA ANGLA KIEL MONDLINGVO.

Ĉar mi loĝadas en lando kie regas nur unu lingvo, la angla, mi ofte aŭdas la kontraŭ-esperantan argumenton ke tiu lingvo estas sufiĉa por ĉiuj aferoj, eĉ la eksterlandaj. Oni pretendas ke ĉien ajn en la mondo vi iras vi trovas la anglan. Eĉ se ĝi estas parolata en ĉiu loko, ĉu ĝi estas trovebla en ĉiu situacio en kiu oni okaze sin trovas? Tio estas alia afero. La fakto estas ke, escepte se oni sin limigas je malmultaj kontaktetoj kaj je tiuj, kiuj koncernas nur la simplajn bezonojn de verturado kaj nutrado, eĉ la angla, konfesinde la plej ofte kaj vaste uzataj nek sufiĉas, nek taŭgas. La sufiĉeco kaj aplikebleco de iu lingvo ne montriĝas en la fakto ke oni povas per ĝi aĉeti fervojbileton en Parizo, rezervi hotelĉambron en Moskvo aŭ mendi tagmanĝon en Tokio. Tiaj krudaj bezonoj, verŝajne la solaj de la persono kiu fanfaronas ke li „povas ĉie vojaĝvivi“ per nur la gepatra lingvo aŭ la fragmentoj de iu akirita parolilo, estas bagatelaĵoj en ĉi-tiu epoko de ĉiam kreskanta interkomunikado kaj intima kunagado. Se oni vojaĝas nur por vidi montojn kaj akvofalojn, katedralojn kaj muzeojn, eble (laŭ mia sperto, nur eble) la gepatra lingvo sufiĉas. Sed pli kaj pli kreskas la sento ke la plej konindaj kaj studindaj eksterlandajoj estas la **homoj**. Kun ili oni devas interrilatiĝi por antaŭenigi la civilizacion, por starigi daŭran pacon aŭ eĉ por akiri nur la ĉiutagan panon. La vera pruvo de lingva sufiĉeco ne estas en okazaj kontaktoj kun iu aŭ alia mondparto, sed en intima kundiskutado sam-

tempe inter diversnacionoj. Do, la vera mezurilo de lingva sufiĉeco estas la internacia kunveno.

Jen pripensindaĵo por tiuj, kiuj asertas ke la angla estas, aŭ estos, la universala lingvo. Depost la mezepoko kiam la kulturlingvo estis la latina, neniam okazis konferenco vere internacia en kiu oni uzis nur unu nacian lingvon. (La escepto estas kompreneble, la diplomatio, sed la franca, ne la angla, estis tiucele uzita). Eĉ nun, kiam la angla estas, kiel neniam antaŭe, vaste uzita, ĝi estas nur unu lingvo en internaciaj kongresoj kaj ne tendeneas esti la sola.

Angloj kaj usonanoj kutime supozas ke la tuta mondlingva problemo estas simple kiamaniere ili mem povas paroli al aliaj popoloj ekz. al poloj kaj hispanoj. Egale necese estas ke la poloj kaj la hispanoj inter si mem parolu, bone „komprenante unu la alian“. Ĉu la germano kun la rusoj, aŭ la franco kun la holandano kutime uzas la anglan? Se jes, jen forta argumento por la estanta universaleco de la lingvo de Britujo kaj Usono. Sed la faktoj ne tiel parolas.

En internaciaj konferencoj se ĉiuj deligitoj de ne-anglaj landoj perfekte parolus la angla, la afero estus tre simpla. Sed praktike, neniu el tiuj al kiuj la lingvo ne estas la gepatra perfekte ĝin parolas. Iliaj eraroj eble estas tolereblaj al britaj kaj usonaj oreloj kaj ne serioze malhelpas la komprenon. Sed ĉu estas nur bagatelaj la eraroj de la polo en la oreloj de la hispano (aŭ reciproke) kiam ili penas inter si uzi la anglan lingvon? La sperto montras ke tiuj paroleraroj estas kaŭzoj de seriozaj miskomprenoj. En tiaj konferencoj la partoprenantoj estas tiel konsciaj pri la graveco de ĉiu esprimita vorto ke ili kutime uzas ĉiu sian nacian lingvon kaj evitas tiun de fremdlandano. Eble mem kleruloj, ili forgesas ke „ĉiu edukita homo konas la anglan“ sed obstine parolas gepatralingve, necesigante la servojn de interpretistoj. La sperto de la antaŭjara Scienca Kongreso en Stockholm (laŭ la raporto de Dro. Privat en „Esperanto“) en kiu la angla lingvo malsukcesis kiel konferenclingvo estas bona ilustraĵo de mia argumento. En ĉi-tiu kazo, oni iom post iom forlasis la anglan kaj donis pli da paroladoj en la germana kies prononco estis pli uniforma inter la diversaj nacioj.

En 1923, nur tridek-ses jarojn post la publika apero de Esperanto, okazis la Unua Komerca Konferenco en Venecio, kun Esperanto kiel la sola lingvo uzita, eble la unuan fojon en kongreso nesamsideana. Depost tiu tempo kelkaj aliaj mondkonferencoj (sciencaj, radiaj, komercaj, edukistaj) okazis, en kiu oni uzis nur Esperanton. Tiu, kiun la angla lingvo, eĉ post kelkaj jarcentoj de uzado, ne povis efektiviĝi, estas hodiaŭ pere de Esperanto, ordinara afero. Jam estas la angla lingvo venkita en la konkurso.

Henry W. Hetzel (Philadelphia, Usono).

LITERATURA FAKO.

ALO KAJ MALO.

En iu malproksima lando apud la vojarbara rando, en ombro de grandaj abioj, staris vigla kaj unika, la gastejo, la butiko. Granda verdkolora ĝia ŝildo per reljefaj literoj anoncadis al la preterirantaj homoj: „*Refreŝigon de l' korpo kaj animo*“.

Homoj en libera horo, lacaj de la taglaboro, volonte vizitadis la gastejon, kies 2 fervoraj direktoroj laŭte invitadis la urbanojn.

— Amika atmosfero!... agrabla interparolejo!... Gastamo kaj serve-mo! Eniru, ĝesinjoroj! elkriegadis S-ro Alo.

— Bonvenu sinjoroj kaj sinjorinoj! Kiu eniros ne bedaŭros!... Plena frateco kaj egalrajteco! Mi petas, mi petas!... kriis S-ro Malo.

Kaj ĉiam kiam la butika pordo malferuniĝadis malantaŭ la enirintoj gastoj, S-roj Alo kaj Malo faris intertempe siajn privatajn kalkulojn.

— Vi (epiteto)!... ĉu vi dubas eĉ por unu momento, ke mi ne komprenas viajn malicaĵojn? diris tra dentoj S-ro Alo!...

— Se vi (epiteto) tuj ne fermos vian buŝegon, mi disfendos la butikan ŝildon sur via kapaĉo! respondis al sia kolego S-ro Malo.

Dume en la butiko regis varmo kaj svarmo. Oni refreŝigadis sin diversmaniere — krioj de plena egalrajteco kaj frateco resonadis mileĥe en la arbaro. De tempo al tempo aŭdiĝis tie vortoj, kiuj konkordis kun la frateco, kiel, ekzemple, bovo al kaleŝo. Nur mankis tie pregnobatoj. Kaj jen baldaŭ la butikanan komencis malgrandiĝadi. Oni perdadis fidon al la butika ŝildo kaj ambaŭ direktoroj. Kiam S-roj Alo kaj Malo klopodis malespere pri la restarigo de la gastaro kaj aŭtoritato de la ŝildo, iu diris al ili:

— Sinjoroj direktoroj! se vi volas ke la butiko prosperu, forbalau antaŭĉio la malpacon el ĝia-interno. Ĝis kiam tie ne ekregos plena ordo kaj vera konkordo, ĝis kiam la ŝildo estos nur uzurpa kaj trompa allogilo, ĝis tiam la butiko — ne prosperos.

Gasto.

ESPERANTISTA VIVO EN PARIZO.

Parizo! Tuj ekbatas la koro, kiam oni eldiras tiun vorton.

Ĉefurbo de la Franca Respubliko. De la ĝlora nacio, kiu semis tra la mondo ĝermojn de libereco, de egaleco, de frateco homa. La ĝermoj kreskas, fariĝas pli fortikaj kaj potencaj ĉie, kaj unu el la flo-roj, kiujn ili donis, estas nia Esperanto. Tial Francujo estas amata tra la tero, kaj ĝia centro, kie ekflamis la mirinda torĉo de novaj idealoj, altiras admiron kaj sopiron de multaj.

Ĉefurbo de Belego. Kie en la mondo tiom da belaj amasigitaj, kiom tie, apud la bordoj de Seine? Antaŭ la katedralo Nôtre Dame, poemo de gotika arto, dungu aŭtomobilon kaj provu serĉi la centron de tiu sorĉaĵo, kiu estas Parizo. Vi ĝin ne trovos, ĉar ĝi estas ĉiu-

loka. Jen aperas potencaj muroj de Louvre, enfermana tiom da spirita riĉaĵoj. Jen Jardin des Tuilleries, kie la suno falas sur akvon, statuojn kaj sur homan ĝojon. Jen Palais Bourbon, la franca „Chambre des Députés“, kaj antaŭ ĝi la unika perspektivo de Place de la Concorde, duflanke fermita per ondo de verdaĵo, grandega spaco, sur kiu ruliĝas centoj da rapidaj ĉaroj, kaj meze streĉiĝas supren antikva ŝtona obelisko, celante ĉielbluon. Jen Champs Elysées kun fortika, peza Arc de Triomphe ĉe la fino, de kiu krias centnoma gloro sub la standardo de libereco. Poste, unu maro de verdaĵo, de Avenue du Bois de Boulogne ĝis malproksimaj limoj de la arbaro, plej eleganta parko, kun siaj ridantaj lagoj, kaskadoj, herbejoj, ludejoj, palacoj. Plenspirinte la aeron vi revenas, kaj direktigas norden, al Madeleine, impona romorda katedralo, kiun Napoléon intencis fari templo de la Granda Armeo, kaj kie nun la eleganta pariza societo preĝas katolike. Vi atingas Place de l' Opéra, kaj unurigarde admiras la grandiozan Templon de l' Muziko, la alian ĵetas en la vastan profundajon de la ĉiam troplena Avenue de l' Opéra, sidejo de bankoj kaj de luksaj magazenoj. Vi estas sur la Grandaj Bulvaroj, kie vespere centoj da diverskoloraj lumoj blindigos viajn okulojn. Tie svarmas homamaso de plej malsamaj klasoj, aĝo, kostumoj, naciecoj. Bildo el urbo Esperanta antaŭ Esperanta Venko. Riĉaj kafejoj kun larĝaj stratterasoj. Antikvaj arkoj. Krioj diversaj. Senĉesa bruoj de mil motoroj, de dekmil paŝoj. Meze de tiu ĥaoso aperas supre silenta, blanka silneto: Sacré Coeur-katedralo, kiu kronas malpeze Montmartre, la urbon de diboĉo kaj — de malriĉeco. Ĉe la sojlo de tiu mistera regiono vi haltis laca, kaj vi ne vidis ankoraŭ la poezian Jardin du Luxembourg kun ĝia palaco kaj muzeo; nek trankvilan, malgraŭ tigroj kaj leonoj, Jardin des Plantes; nek grandegan Palais des Invalides kun la orumita kupolo, sub kiu kuŝas Bonaparte; nek belegan Place de Varsovie antaŭ la monumenta Trocadéro; nek Tour Eiffel; nek Place du Carrousel, kie staras la Malgranda Arko, kaj kie la moderna monumento de Gambetta estas ĉirkaŭita de cent aliaj; nek la gloran Panteonon; nek Institut de France, antaŭ Pont des Arts, ĉe silentaj kajoj, kie nokte ruĝiĝas pro lanterna lumo la nigra akvo de l' rivero; nek la antikvan Sorbonne; nek Observatoire kun gracia fontano kaj ĝardeno. Vi ne vidis MIL aliajn vidindaĵojn, ĉar tiu urbo, kiel amata virino, estas „eterne bela kaj nova“. Tie arkitekturoj faras plej belajn domojn, skulptistoj plej belajn statuojn, pentristoj plej belajn bildojn, tajloroj plej belajn robojn, juvelistoj plej belajn broĉojn kaj ringojn.

Jan Kostecki.

(Daŭrigota)

TUTMONDA . STATISTIKO ESPERANTISTA.

Laŭ la Raporto de Prof. D-ro Dietterle, Fakestro por Instruado kaj Statistiko de l'Internacia Centra Komitato de la Esperanto-Movado.

Ni citas la vortojn de nia ŝatata samideano prof. D. kiu faris tiun gravan laboron.

„Kompletan kaj fidindan tutmondan statistikon por la jubilea jaro“ mi intencis liveri al la samideanaro laŭ komisio de I. C. K. La „jubilea jaro“ venis, sed — ĉar mi ne estis ricevinta la materialon je la ĝusta tempo — ĝi preterpasis kaj mi ne povis prezenti la statistikon al la jubilea kongreso. Kaj poste mi ofte dubis, ĉu estas rekomendinde, aperigi ĝin nun. Ĝi ja estas „fidinda“; sed ĉu „kompleta“? ne! bedaŭrinde ne, tute ne! Tamen mi sentas tion mia devo pro la samideanoj, kiuj komprenis la gravecon de la statistika entrepreno kaj respondis al la demandoj, nun fine publikigi la rezultaton de la statistika laboro, kvankam ĝi tute ne kontentigas min kiel statistikestron. Mi nur povas esprimi la esperon kaj deziron, ke alia statistikestro havu pli grandan sukceson kun novaj enketoj. Eble la „unua eksperimento“ kuraĝigos iliajn, ripeti la eksperimenton. Certe estas nepre necese, insisti pri regula statistiko, kaj instigi la tutmondan samideanaron al regule ripetota statistika laboro, sen kiu ni neniam kaj nenie sukcesos laŭ nia deziro.

Bedaŭrinde mi ne povis uzi la alvenintajn responditajn demandarojn, kiaj ili estis. Multaj tute ne estis konformaj al miaj proponoj, nek rilate la eksteraĵojn, nek rilate la enhavon. Ni devis kopii (jam pro tio, ke multaj raportintoj skribis tre nelegeble) la tutan materialon por 2 kartotekoj: por malgranda kartoteko, mane skribita, kiu enhavas la nomojn kaj adresojn de la personoj, kiuj raportis, kaj por granda kartoteko kun presitaj — pro la superrigardebleco diverskoloraj — kartoj.

Sed oni ne pensu, ke ni prilaboris nur la materialon, kiun oni fakte sendis al ni en responditaj demandaroj. Ni prilaboris ankaŭ la jarlibrojn kaj almanakojn de la internaciaj kaj kelkaj naciaj asocioj kaj la specialan materialon, kiu estas al la dispono de la Germana Esperanto-Instituto, kaj kiu — por doni nur unu ekzemplon — sole por la nombro de la lokoj liveris 1600 loko-nomojn, kiuj ne estis troveblaj en la ricevitaj respondoj kaj en la kontrolitaj jarlibroj. Se ni ne estus farintaj tion, la statistiko aspektus multe pli malgrasa. Kiu ĝis nun ne mem faris similan laboron, ne povas imagi al si, kiom penplena estis la nura komparo de la ricevita materialo kun la en la Instituto disponebla materialo pro kontrolaj kaŭzoj.

Respondis oficiale niajn demandarojn: 15 internaciaj asocioj, liĝoj, federacioj k. t. p. kaj 67 naciaj.

Inter la lastaj estas kelkaj, kiuj ne troviĝas en la Jarlibro de la UEA., sed el la tie nomitaj ne respondis: 27 do, ĉirkaŭ triono.

Simila estas la situacio rilate la grupojn.

Respondis (aŭ por ili raportis la asocioj, aŭ aliaj personoj) entute: 1228 grupoj. Sed mi povis laŭ nia materialo konstati la ekzistadon de 1776 grupoj. Do, ankaŭ el la grupoj ne respondis ĉirkaŭe triono, nome 548.

Bedaŭrinda situacio! Ankoraŭ pli neefika estis la alvoko al la izole vivantaj Esperantistoj, sed kompreneble, ĉar multaj el ili ne legas la gazetojn, ne zorgas pri tia „bagatelo“, kia ŝajnas esti statistiko. Tamen mi sukcesis, fidinde konstati la ekzistadon de preskaŭ 17.000. Mi tute estas kontraŭ „takso“-eksperimentoj. Tamen mi ne volas subpremi la rimarkiĝon, ke laŭ mia opinio ekzistas eble tri- aŭ kvaroble pli multaj. Kaj ankoraŭ pli nekontentiga estis la konstato pri „ekstergrupaj Esperantistoj“. El ili ni „kaptis“ verŝajne nur la 8—10-onan parton.

Kun danko mi konstatu, ke multaj el la alvenintaj demandaroj estis responditaj modele, kaj unuopaj personoj fakte en kortuŝa maniero laboris, por havigi al la statistiko materialon. Sed aliaj demandaroj tute ne estis laŭmodelaj. Multajn ciferojn de tiaj raportoj ni devis malatenti. Evidente oni enmetis ilin en malĝustajn rubrikojn. Tiamaniere ili tute perdiĝis. Bedaŭrinde, sed ne ŝanĝeble por ni! Multaj demandaroj ankaŭ forĝesis aŭ intence preterlasis la respondon al unuopaj demandoj. Tiamaniere ankaŭ perdiĝis multaj ciferoj. Ŝajnas treege malfacile, kompreni simplan demandaron, se ne estas aldonita al ĉiu simpla demando speciala komentario. Ŝajnis ekzemple neeble, diferencigi kaj decidi, al kiu demando oni metu la ciferon por la grupo-membroj kaj tiun por la kursoj k. t. p. Ĉu ekzemple estas eble, ke ekzistas grupo kun 1 membro, kiu okazigis 25 kursojn, aŭ ke en unu loko estas 42 membroj, kiuj okazigis dum 1926: 45 kursojn? aŭ ke post 88 kursoj ekzistas nur 15 Esperantistoj en la koncerna loko? aŭ post 400 kursoj nur 60 ekstergrupaj Esperantistoj? Tiajn strangaĵojn ni povis konstati tre ofte. Se ili ne estus okazintaj, la tuta statistiko aspektus alia. Kio ne ŝajnis nepre korekta, ne povis esti akceptata kiel kalkula bazo. Certe la plejmulto de la legantoj konsentos tian principon, ĉar por mi estas la ĉefa tasko, neniam kaj nenie troigi, kaj mi opinias, ke estas pli bone, havi modelan statistikon fidindan, ol imponan statistikon nefidindan. Precipe oni timis respondi al la demando pri „ekstergrupaj Esperantistoj“, antaŭ ĉio en grandaj urboj, kiel Parizo, Londono k. t. p. Tiamaniere denove perdiĝis grandaj ciferoj. Sed tia situacio ŝajnas al mi tamen pli bona ol alia, ĉar ĝi montras, ke oni atentis en mia alvoko la postulon: „kalkulu singardeme! nepre ne taksu tro alte!“.

En pli ol 100 landoj, en pli ol 7000 lokoj de la mondo, ekzistas entute 126.508 Esperantistoj, pri kiuj ni havas fidindan scion. El ili 41.751 estas organizitaj en 1776 grupoj (inter ili 632 fakaj grupoj), el kiuj 693 posedas Esperanto-bibliotekon. En la grupoj oni okazigis dum 1926: 2531 kursojn, kaj entute laŭ raportoj 12.014 kursojn. Krom tio ekzistas 16.987 izole vivantaj Esperantistoj en lokoj, kie ne estas aŭ ne respondis grupo, kaj 67.837 ekstergrupaj E. en lokoj, kie estas

grupoj. La ciferoj estas ĉiukaze multe tro malaltaj. Sed taksado pri la fakta situacio ne estas devo de statistikestro.

Kvankam mi ripetu, ke mi, kiel statistikestro, ne estas kontenta pri la fina rezultato, ĉar ĝi donas tute nekompletan bildon kaj ĝi postrestas malantaŭ la fakta situacio, ĉiuj konsentos min, ke ankaŭ la rezultanta nekompleta bildo per si mem estas sufiĉe impresiga kaj impona, por montri, ke Esperanto kiel mondhelplingvo jam ludas rolon, apud kiu tute malaperas ĉiuj aliaj mondhelplingvaj sistemoj.

LA INTERRELIGIA KONFERENCO POR LA PACO

en Hago, 31 de Julio—2 de Aŭgusto.

Tiun konferencon partoprenis 450 personoj, el 11 landoj. Grava afero estas, ke la konferenco akceptis Esperanton, kiel oficialan lingvon. Tiu fakto, diris S-ro Privat, havis multe pli grandan efikon, ol longaj paroladoj. Certe la centoj de neesperantistoj, kiuj ĉeestis, revenis hejmen kun la certeco, ke Esperanto estas vere vivanta lingvo.

KOMUNIKOJ P. E. D.

Al ĉiuj grupoj en Pollando!

Por plifortigo de la agado de esperantaj grupoj en Pollando kaj korekto de la oficiala statistiko de dro Dietterle P. E. D. penas ekhavi fidindan statistikon de la membraro kaj petas Vian respondon al la sekvantaj demandoj:

De kiam ekzistas Via grupo? Kiom da membroj? Ĉu ĝi havas filiojn, kiom kaj kie? Kiom da kunvenoj okazis de la 1. IX. 1927—31. VIII. 1928? Kiom da kursoj okazis kaj kiom estis da partoprenintoj?

Ni petas ĉiun grupon en Pollando respondi detale je ĉi tiuj demandoj.

La Ministerio de Publika Klerigado permesis instruon de Esperanto kiel nedeviga instruobjekto en lernejoj kaj petis P. E. D. difini instruistojn por tiu ĉi celo. La Ekzekutiva Komitato turnas sin al grupoj kun peto anonci al ĝi nomojn de taŭgaj personoj, kiuj respondas al jenaj kondiĉoj: pola civitano, plenaĝa, atesto de instrua ekzameno, farita antaŭ enlanda komisiono, rekonita de P. E. D. aŭ de eksterlanda komisiono, konfirmita de P. E. D. La E. K. post trastudo de la alsenditaj respondoj starigos oficialan liston de esperantaj instruistoj por ĉiu urbo en Pollando.

La statistikon kiel ankaŭ liston de kandidatoj por instruistoj sendu al la ĝen. sekretario (J. Alfus, Kraków XXII, Al. Dembowskiego 10).

Ekzekutiva Komitato de P. E. D.

Ĝen. sekretario:
J. Alfus.

Prezidanto:
Prof. O. Bujwid.

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO.

Pola Teritorio. Ĉefdelegito: J. Ŝapiro, Lipowa 33, Białystok.

OFICIALA BULTENO No 1.

1. **Teritoria Organizo.** Sekve de voĉdono de ĉiuj Delegitoj de Universala Esperanto-Asocio en nia lando, funkcias de post junio n. j. Teritoria Oficejo de UEA por Polujo en Białystok, ul. Lipowa 33. La Centra Oficejo en Ĝenevo, pri-laboranta 9.000 membrojn en kelkdek landoj de la tuta mondo, ne havis eblecon rapide respondadi al la membroj el nia lando, sendadi al ili tuj post ilia aliĝo la membrokarton ktp. Ankaŭ pro nescio de la lokaj kondiĉoj la C. O. ne povis mal-graŭ sia plej bona volo sukcese zorgi pri kiom eble plej granda disvastiĝo de UEA en nia lando.

Nun la Delegitoj kaj membroj de UEA en Polujo rilatas en ĉiuj aferoj nur kun la Ĉefdelegito en Białystok, kiu sendas al la membroj ilian membrokarton kaj jarlibron tuj post ilia aliĝo, provizas Delegitojn per propaganda materialo, respondas iliajn demandojn ktp. Krom tio la Ĉefdelegito propagandas por UEA en Polujo kaj starigas Delegitojn en tiuj lokoj, kie UEA ne estas ankoraŭ reprezentita. La membroj bonvolu tial en ĉiuj aferoj, koncernantaj UEA, turni sin al la Delegito de sia loko, aŭ — se ne estas Delegito — al la Ĉefdelegito laŭ la supromontrita adreso.

2. **Oficiala Bulteno.** Dank' al la bonvolemo de la redakcio de „Pola Esperantisto“ en ĉiu numero de tiu subteninda sola organo de la pola esperantistaro aperos denun „oficiala bulteno“ por UEA-anoj en Polujo. La membroj trovos tie utilajn informojn pri nia Asocio kaj ĝia disvastiĝo en Polujo, adresojn de novaj Delegitoj kaj aliajn sciindaĵojn.

3. **Varbado de novaj membroj.** Ne nur Delegitoj zorgu pri varbado de novaj membroj. Tion tre sukcese povas fari ankaŭ la membroj, helpante tiamaniere la Delegitojn en ilia laboro. Ĉiu el membroj certe havas esperantistan amikon, kiu pro ia-ajn kaŭzo ĝis nun ne estas membro de UEA. Klarigu do al li, ke devo de ĉiu konscia esperantisto estas aparteni al UEA kaj subteni tiun organizaĵon, pruvantan al la tuta mondo, ke Esperanto vivas kaj ne estas utopiaĵo, sed vere praktika ilo por internaciaj rilatoj. Ĉiu membro penu varbi almenaŭ unu novan membron de UEA. Tasko facile plenumebla dum daŭro de la tuta jaro! Ni mencias, ke UEA starigis specialajn premiojn por la varbado. Detalojn pri tio ni sciigos en sekvonta bulteno.

4. **STATO de UEA en Polujo.** La 1-an de oktobro n. j. UEA havis en la tuta Polujo kune 314 membrojn. Tiu nombro iom superas la pasintjaran (1927 finis kun 296), sed ĝi ja estas tute nesufiĉa. Polujo, la lando Zamenhofa, estas apenaŭ trovebla en la laŭlanda statistiko de la membraro de UEA. La malgranda Ĉeĥoslovakujo havas jam 1366 membrojn. Ĉu ni ne volas imiti la ekzemplon de niaj bravaj ĉeĥoslovakaj amikoj? Ĉiu varbu, varbu kaj varbu por UEA!

5. **Novaj Delegitoj.** Nia plej granda zorgo estas la starigo de Delegitoj en ĉiuj, eĉ plej etaj lokoj de nia lando. Ĉiu samideano, respondanta al la kondiĉoj, montritaj en la statuto de UEA, kaj loĝanta en loko, kie ne estas ankoraŭ Delegito, bonvolu sin turni al la Ĉefdelegito kun deklaro, ke li estas preta fariĝi Delegito.

Jen estas la intertempe starigitaj novaj Delegitoj:
GARWOLIN. Dro Antoni Czubyński, Gimnazjum.
KIELCE. Dawid Frischman, studento, ul. Czysta 31.

La membroj bonvolu noti en sia jarlibro ankaŭ la jenan ŝanĝon:
ŁOMŻA. Mojżesz Perelman, dentkuracisto, ul. Długa 9.

La 13 n. m. okazos en Varsovio kunveno de membroj de UEA por elekti Delegiton kaj Vic-Delegiton.

6. **Malkara abono de „Pola Esperantisto“ por UEA-anoj.** Laŭ speciala interkonsento, ĉiuj membroj de UEA en Polujo povos aboni „Polan Esperantiston“ laŭ speciale malkara prezo. Detaloj pri tiu novaĵo, kiun certe ĉiuj niaj amikoj akceptos kun ĝojo, estos sciigitaj en sekvonta bulteno.

J. Ŝapiro, Ĉefdelegito de UEA.

TRADUKA KONKURSO.

V. no VII. 1928. de „P. E.“

Alvenis sufiĉe multaj tradukoj, el kiuj la plej bonaj estas tiuj de s-o inĝ. Chmieliński (premiita. S-o Ch. bonvolu elekti el la libroj de nia Libreja Fako iu(j)n ajn libro(j)n en valoro de 4 zł), majoro Kozłowski, dro Fels kaj Fiszer Jan. Jen estas la traduko premiita:

Se temas pri rekordo de evoluo¹, — laŭrojn decide² ni devas aljuĝi al radiotekniko³.

Ankoraŭ dum miaj studadjaroj⁴ elektraĵoj estis io tre mistera, mi mem en ŝvitiga penlaboro estis verkanta⁵ doktorigan ellaboraĵon⁶ en tiu ĉi fako, — dum prelegoj ni kun respekto kaj timemo⁷ estis observantaj⁸ kohererojn (sparkaparatojn) de Hertz kaj ladajn parabolajn spegulojn.

Pasis dekelkaj jaroj... pasintan vendredon je 1.44 posttagmeze laŭ Londona tempo, s-o Murray (London) kaj Gifford (New York) komencis — jes⁹, trans Atlantikan¹⁰ oceanon, — ian interparoladeton¹¹, kiu estis solena malfermo de regula trans-atlantika¹² radiofona interkomunikado.

Hodiaŭ la afero eĉ miregon ne vekas, ja en nia modesta radioricevilo ni bonege aŭdadas Londonon — precipe vespere —, ni povus ektelefoni Varsovian radiostacion¹³, peti iun el niaj konatuloj¹⁴, ke li diru en mikrofonon kelkajn vortojn, kiujn ree aŭdus London — la afero ne bezonas pli longajn principajn klarigojn. Kaj tamen — kiom devis penlaboradi inĝenieroj de Marconi, kiapenege¹⁵ ili enfokusigadis, kuncentrigadis spite¹⁶ malobeemajn eletrondojn, antaŭ ol fine iun tagon modesta, silentema¹⁷ fraŭlineto el Londona centroficejo¹⁸, suroreliginte aŭdilojn kaj fiksinte elektrokondukilan ekstremajon¹⁹ en tabulon kun surskribo: „American Service“, povis ĵeti per pepsona²⁰ voĉeto jenajn historiajn vortojn:

— Are you New York? bonvolu komuniki²¹ kun oficejo de s-o Gifford! Hallo! S- Gifford? Atenton!²² Parolas London...

Laŭ stranga koincido mi trovas en „Daily Express“ tut-apude super fotografajo de la historia fraŭlineto el Londona centra oficejo antaŭpromeson²³ pri novaj artikoloj de H. G. Wells. Bone estas, ke la granda verkisto kaj genia fantastikulo²⁴ ne laciĝas en laboro. Realeco²⁵ dum momentoj²⁶ havas tiom frenezan kurrapidon²⁷...

¹ d. e. rekordo en rapideco de evoluo, aŭ: rekordo de evolurapideco. ² Dro Fels: nepre. ³ Dro F.: radij tekniko. ⁴ Dro F.: universitataj jaroj. ⁵ sufiĉas: verkis (v. „Supera Kurso“ p. 16.). ⁶ sufiĉas: doktoran tezon. ⁷ sufiĉas: timo. ⁸ preferinde: observadis, laŭ Kozłowski. ⁹ d. e. tiel. ¹⁰ pli bone: Atlantano. ¹¹ sufiĉas: interparoleton. ¹² pli bone: transatlanta. ¹³ pli bone: al... ¹⁴ pli bone: konatoj. ¹⁵ kun kiom da peno, laŭ Fiszer, aŭ: kiel penege. ¹⁶ neĝusta, ĉar „spite“ estas prepozicio! ¹⁷ preferinde: kvietema, malbruema. ¹⁸ pli bone: ĉefoficejo. ¹⁹ simple: draĵeton! ²⁰ Dro F. kaj maj. K.: delikata. ²¹ pli bone: konekti. ²² aŭ: atentu! ²³ pli bone: avizon, noton. ²⁴ aŭ: fantaziulo. ²⁵ pli bone: La realo. ²⁶ d. e. kelk-, iafoje. ²⁷ tre bona esprimo, kiu decidigis min aljuĝi al ĝia kreinto la premion...

Dr. L. Dreher, L. K.

POLLANDA KRONIKO.

Roździeń. La Grupo Zamenhofa aranĝis la 5. 8. kj. mandolin-koncerton. S-ano T. Niedźwiedz gvidas esp.-kurson ĉe policistaro en Roździeń—Szopienice.

Rabka. La konata polickomandanto Karol Sawiński promesis al nia samideano J. Nussbaum, enkonduki Esperanton en la loka policejo.

Sosnowiec. Ĉe distrikta sekretario de TUR, organizita esp. fako. En Miejski Uniwersytet Ludowy kurso kum 53 gelernantoj. Ĉe filio TUR-Pogoń nova kurso kun 12 pp. Por ĉiuj filioj en distrikto okazis prelego laŭ temo. „Ĉu mondproletario povos kunlabori sen komuna lingvo?“ Dum junulara internacia festo kelkaj filioj partoprenos kun esp. programpartoj.

Esperanto Delegitaro dum ekskurso kun ĉeĥoslovakaj samideanoj sur landlima monto Ĉantorio decidis: 1. Ekskurson aranĝi ĉiujare kun raportoj kaj artprogramo. 2. Sendadi reciproke regule artikolojn al gazetoj. 3. Salutadi festojn kaj publike legi salutojn esp. en Karwina kaj Zagłębie. 4. Eldoni esp. p. k. il. kum deziresprima teksto okaze de festotagoj laboristoj.

BIALYSTOKA WOJEWÓDZTWO.

Białystok. La 11. IX. okazis en la Societejo raporto pri la XX-a en Antverpeno. Pri la Kongreso raportis la partoprenintoj S-roj Ŝapiro kaj Kurjański. La lasta ankaŭ rakontis pri la vojaĝimpresoj al Berlino, Köln, Bruselo kaj Parizo. La kongreson en Antverpeno partoprenis 5 Białystokanoj.

En la okazinta la 12. IX. enteriga procesio de S-ro Redaktoro Ant. Lubkiewicz, — membro-fondinto de Zam. Esp. S-to, partoprenis i. a. delegitaro de la S-to.

La 13. IX. nian urbon kaj Societon vizitis mondvojaĝanto el Budapeŝto — nia nova samideano — S-ro Ernesto Biro.

Dum la okazinta en Białystok Regiona Terkultur-Industria Ekspozicio (16—23. IX.) la Esp. S-to aranĝis specialan kioskon, en kiu estis ekspoziciitaj esp. gazetaro kaj diversaj materialoj prezentataj la uzadon de Esperanto en komerco kaj turismo. Specialan atenton de la partoprenintoj tiris la granda bildo, pentrita de S-ro Tynowicki, kiu prezentas diversnacianojn en la naciaj kostumoj kaj enhavas surskribon: Esperanto- la lingvo de la tuthomaro. La Ekspozicion vizitis pli ol 50 mil personoj el la tuta Białystoka Województwo. Oni disdonis speciale presitan flugfolion kaj vendis multajn lernolibrojn. La partoprenintoj montris tre grandan intereson por nia afero.

En oktobro komenciĝos novaj kursoj el kiuj unu speciale por instruiistoj de popolaj lernejoj.

En Ostrołęka, Indura, Grodno, kaj Wilno komenciĝis kursoj.

Krynki. Dum la okazinta generala Kunveno estas elektita Komitato de la loka grupo-filio de S-to en Białystok. Prez. — B. Niśt, Vic-prez. — M. Lichtszejn, Sekr. — A. Soufer, kas. — A. Tarlowski kaj J. Sindel. En Revizian Komisionon estas elektitaj: Kaczma, Zalkin kaj Garber.

Wilno. La 20 km. la radia sendstacio Wilno aranĝis prelegon de S-o M Józefowicz sub titolo „Co to jest Esperanto” en kiu la preleginto fervore propagandis nian lingvon. La loka Pola Esp.-Societo oficiale dankis al Estraro de sendstacio kaj al S-o M. Józefowicz. La gvidanto de la sendstacio S-o W. Hulewicz promesis doni aliaj prelegoj pri Esperanto. S-o Gerŝater aranĝas hebrean E. S-ton.

Edzińiĝo. — F-ino Ĥ. Ŝostak, librotenistino de Z. E. S. en Białystok kun S-ro J. Ŝilkowski en Sokółka. Gratulon.

Fianĉiniĝo. — F-ino S. Knaup — kasistino de Z. E. S. en Białystok kun S-ro J. Kozłowski. Koran gratulon.

Morto. — Mortis S-ro Ant. Lubkiewicz, redaktoro de „Dziennik Białostocki” — membro — fondinto de Z. E. S. en Białystok. Nian koran kondolencon al la familio.

NEKROLOGIO.

S. m. Redaktoro Antoni Lubkiewicz.

La 10-an de aŭgusto mortis en Białystok en floranta aĝo de nur 32 jaroj la redaktoro de „Dziennik Białostocki” („Białystoka Ĵurnalo”) Antoni Lubkiewicz. La mortinto estis sincera amiko de nia lingvo kaj movado.

S. m. redaktoro Antoni Lubkiewicz estis fidela filo de sia Patrujo kaj samtempe bona homarano. Li akcelis la interpopolan pacon kaj forigon de nacia malamano. Li estis do vera esperantismo.

Lian enterigon, okazintan la 12-an de aŭgusto, partoprenis multaj loĝantoj de Białystok, sen diferenco de nacio kaj religio. Zamenhofa Esperanta Societo estis speciale reprezentita de kelkaj komitatanoj.

Honoron al lia memoro!

J. Ŝ.

SILEZIA LIGO E-ISTA „SILEO“.

La aŭtuna Ligo-kunveno okazis 2. 9. 1928 en Camenz (Silezio). Ĉeestis 25 gesamideanoj el 9 div. lokoj. — Ĉefe estis raportate pri la XX-a Kongreso en Antverpeno. Krome la afergvidanto donis klarigon pri la antaŭlaboroj por la starigo de Zamenhof-a monumento en banloko Reinerz. La banloka direkcio donos al ni por tio la plej belan placon en la promenejo de Reinerz. Tial ni devas nun — en la intereso de E — starigi ne nur malgrandan ŝtonon, sed impresan monumenton! — Por tiu ni ankoraŭ bezonas multan monon! Helpu al ni ĉiu, kiu povas doni iun sum(et)on! (Poŝtĉeka konto: Breslau 27439, H. Kliem, Löwenberg). — Loka Grupo „Societo Zamenhof“ el Habelschwerdt kunportis al Camenz sian nove broditan standardeton, kiu estis inaŭgurata. — Posttagmeze ni vizitis la belajn parkon kaj kastelon de Camenz (posedanto: Prinz Heinrich von Preussen), kaj kunestis ankoraŭ en harmonio kelkajn belajn horojn. **Koko.**

ONI ALSENDIS AL LA REDAKCIO.

(daŭrigo: vidu N. 8—9).

Internacia Stenografisto ofic. Organo de la Intern. Asocio de l'esper. stenografoj Direkt. P. Flaguel 9 Bd. Voltaire Issy les Moulineaux Seine Francujo. Ĉefred. L. Demarcy 12 Rue Robert, Beauvais, Oise, Francujo.

Angla-Skota Esperantisto kun diversaj fakaj aldonaj 32 Ferntower RD London N. 5.

La tragedio de Hungarujo. La plej granda maljusteco de l' mondhistorio. Prof. Henriko Marczali. Vere leginda, tre instruema historio el niaj tempoj.

DIVERSAĴOJ.

Société des relations culturelles entre l'Union des R. S. S. et l'étranger (La Tutsovietunia Societo por kulturaj interrilatoj kun eksterlando ruse malongite VOKS) favore rilatas al Esperanto kaj praktike uzas ĝin pere de sia Esperanto fako, regule presigante en sia Informa bulteno resumojn en Esperanto. Estas sola revuo eldonita en angla, franca kaj germana lingvo. De nun sendos interŝange al nia Redakcio sian Revuon.

Adreso: Moskou, Malaja Nikitskaja 6.

Societo por akcelado de la Blochmana kalendarreformo Kiel Lonsenstr. 24 sendis al nia redakcio la leteron de s-ro d-ro Lindt, kiun ni presigos en proksima tempo.

Samideano Vermandere el Antverpeno sendis al ni du ŝildojn, kiuj plej efikas por propagando de Esperanto en publikaj lokoj: kunvenejoj, lernejoj, kafejoj, magazenoj k. t. p. La afranka prezo por du relieŝildoj aŭ por tri ebenaj ŝildoj **volu do skribi tuj al la „Polskie Radjo“, Katowice, ke vi deziras partopreni la** estas nur 8 frankoj belgaj. Vleminxstrate 18 Antverpeno.

Al la grupoj kaj revendistoj 10 p. c. rabato.

S-ro Karl Knoll Zittau (Saksujo Germanujo) Theodor Körner Allee 11 alvokas ĉiujn aŭtomobilistojn kaj motociklistojn unuigi por progresigi Esperanton en la internacia aŭtomobilistaro. Ni povas nur varmege aplaŭdi trafan alvokon.

D-ro Dreher sciigas nin, ke Radio Katowice, konsentas disaŭdigi la superan kurson de Esperanto, se almenaŭ 250 diverslandanoj estos petintaj pri tio. Bonkurson.

La Flandra Movado klarigita al la partprenantoj de la XX Univ. Esper. Kongreso en Antverpen. Eldono de Flandrema Grupo Esper. Het Vlamsche Front.

Esperanto kaj Radio de Dro Walter Döhler Riesa. Represo el la Kongresa libro de la Germana Espo-Kongreso Potsdam. Deutscher Esper. Bund Berlin SW 61.

Biblioteko Tutmonda Rudolf Mosse Esper. Fako Berlin SW Jeruzalemerstr. 46.

Das Esperanto ein Kulturfaktor Band 8. Festschrift anl. d. 17 Deutsch. Esper. Esper. Kongr. Potsdam. Aleks. Schwartz Berlin SW 61.

Tutmonda Ligo por seksaj reformoj eltiraĵo el *Med. Revuo* 1928 n. 3.

S-ano prof. Biliński Tadeusz, konata prelegisto en Kraków, okaze de vizito de la pacifista kongreso al Wieliczka, post kiam la urbestro alparolis la kongresanaron france, faris sian alparolon en Esperanto. Kvankam tiu fakto estas jam iom malnoviĝinta — la pacifista kongreso okazis en junio k. j. — estas interese noti ĝin, tiom pli, ke tiu esperanta salutparolado estis tre efika: multaj el la kongresanoj, precipe Angloj kaj Amerikanoj, entuziasmitaj de la belsona prononcado de prof. Biliński, promesis tuj, ke reveninte hejmen ili nepre lernos nian lingvon!

Ni devas mencii, ke dum la malferma kunsido de pacifista kongreso en Warszawa **prof. O. Bujwid** parolis esperante sian salutparoladon kaj akcentis la valoron de Esperanto dum internaciaj kongresoj.

POR RECENZO.

Leo Turno. Supera kurso de Esperanto Kraków 1928.

Leo Turno. Kompletny podręcznik języka Esperanto dla początkujących. Wyd. trzecie uzupełnione zbiorem radiowych wyrażen. Kraków 1928.

Rollet de l' Isle. L' initiation à l' Esperanto. Belga Esp. Inst. Antverpeno II rue du Petit Chien.

Raporto de la Aerologia Observatorio de Tateno n. 2 Japanujo.

Raymond Schwartz Prozo Ridetanta. Novelo originale verkita. Libraire Centrale Esper. Paris 9 rue de Clichy 51.

Jan van Schoor Amo kaj poezio. Antverpeno. Julius De Geyterstraat 149.

Bohema Esper. Servo BESa Adresaro de Esper. en ĉiuj landoj Moravany Ĉehosl.

FLUGFOLIOJ.

Ford Miraklo de la moderna tekniko. Saar-Ford-Automobil-Societo Peick u. Weil K. L. R. Saarbrücken 3.

Wiesbaden. La urbo de la fontoj, promenadoj, ekskursoj sportoj. Städtisches Verkehrsbureau, urba oficejo por trafiko.

Norderney Gvidfolio. Eldonita de la banloka direkcio. Germanujo.

Budapest la Reĝino de la Danubo Gvidfolio Budapest V Deak Ferenc utca 2.

La Granda Piramido, broŝuro en esper. kaj aliaj lingvoj haveblaj ĉe Gesinjoroj Porteous 118—120 Allison street Glasgow S2 Skotland. senpage.

EL EKSTERLANDO.

RAPORTO el JAPANUJO.

(N-ro 5. Septembro 1928).

Karuizaŭa: La 6-an kaj 7-an de aŭgusto en Somera Universitato s-ro K. Ossaka priparoladis pri Esp. gramatiko kaj E-ismo. 150 p. ĉeestis; plejmulto de ili estis geinstruistoj.

Mie-Ken: En knabina lernejo, kiu estis fondita en tiu ĉi printempo, Esp. estas instruata anstataŭ la lingvo angla. La lernejestro estas fervora s-ano s-ro Kobajaŝi.

Numazu: Jamamoto Radio-Laboratorio fabrikas radio-ricevilojn „ESPERO“.

Macue: En la Nacia Altlernejo revigliĝas Esp. movado. kiu estis intermitita dum iom da tempo: elementan kurson partoprenis ĉ. 100 studentoj. Gvid. studento s-ro Kimura.

Oomuta: Oni intencas fondon de klubo por ekzercado de Esp. interparolado.

Tokio: 18. 8. interparolado-kunsido aranĝita de J. E. I. Komence s-ro R. Hasegaŭa interesigis la ĉeestantaron per la rakonto pri sia Esp. vojaĝo en Eŭropo kaj Ameriko; ankaŭ s-ro Ossaka rakontis.

50 p. ellernis Esp. en kurso de Fervojista Esp. Ligo. Sekvanta kurso ĉiumerkrede, kaj rondlego ĉiujaŭde.

Tokuŝima-Ken: De 16. 6. ĝis 20. 7. kurso en Nobeno Elementa Lernejo, okazigita de Nobeno Esp. Klubo, kaj gvidata de s-ro Moriuaki.

Nagoja: Harmoniko „ESPERANTO“ aperis.

4. 7. en Nagoja Esp. Asocio Esp. disko de s-ro K. Ossaka estis pruv' aŭskultita.

Kioto: Multaj virinoj estas lernantaj Esp. gvidate de s-ro Kuŭahara de Sankoo Esp. Grupo.

Nagasaki: De 23. 7. ĝis 30. 7. ok s-anoj faris tendlogigon ĉe marborado apud la urbo.

9. 7. kurso gvid. de s-ro Kume spite de varmege somera.

Otaru: 10. 7. — 21. 7. kurso en elementa lernejo kun 20 p.

Hukujama: Kurso kun 20 p. okazigita de Societo de l' Lingvo Angla de Hukujama Metodisto-Eklezuo.

Kurso en meza lernejo; partoprenis 10 instruistoj kaj ĉ. 50 studentoj. Gvidis s-ro Ucunomija.

Ajabe: 15.—16. VII. ekspozicio estis malfermita de filio de J. E. I. Cirkuleroj al 2,000 vizitintoj.

Sendai: En sia priparolado senditu el radio-stacio JOHK s-ino prof. Saisi Tada parolis kun emfazo pri utileco kaj sukceso de Esperanto.

Redaktejo: NIKOO ESPERANTO-KWAI,

Daini Kootoo Gakhoo, Urbo Sendai, Japanujo.

ĈINA NOVAĴO-SERVO

Ĉe Ĉina Esperantista Librejo,
K7 Boone Road, Ŝanhajo,

Ĉinio.

La 31-an de Aŭgusto, 1928.

LA KVINA PLENA KUNSIDO DE CENTRA ADMINISTRA KOMITATO DE ĈINA KUOMINTAN EN NANKINO.

Ĉina Naciista Partio (ĉine „Kuomintan“), Post la granda sukceso de Norda Ekspedicio, unuiginte Ĉinion, nun sin okupas pri la rekonstruo de la nova ŝtato. De la 1a de Aŭgusto ĝis la 15a de la sama monato en Nankino, okazis la Kvina Plena Kunsido de Centra Administra Komitato de Ĉina Naciista Partio. Dum la Kunsido oni decidis la plej gravajn problemojn rilate al la estonteco de Partio, Registaro, kaj de la militafero. Nun ni raportas tri deciditajn problemojn, kiuj estas la plej gravaj el la deciditoj:

(1) La tria Nacia Kongreso de Delegitoj De Kuomintan okazos en la 1a de Januaro, 1929.

(2) Laŭ la „Principoj de Nacia Rekonstruo“ de la Prezidanto, D-ro Sun Jat-Sen, jenaj kvin Konsilantaroj estos starigitaj unu post la alia:

1. Leĝdona Konsilantaro.
2. Administra Konsilantaro.
3. Juĝista Konsilantaro.
4. Ekzamena Konsilantaro.
5. Kontrolista Konsilantaro.

Sub la Administra Konsilantaro jenaj Departementoj estos starigitaj:
Departemento de Internaj Aferoj.
Departemento de Fremdaj Aferoj.

Departemento de Militista Administracio.
 Departemento de Financo.
 Departemento de Edukado.
 Departemento de Industrio kaj Komerco.
 Departemento de Komunikado.
 Departemento de Agrikulturo kaj Minejaro.
 Nacia Rekonstruo-Komitato.
 Transmaraj Aferoj-Komitato.
 Mongolaj kaj Tibetaj Aferoj-Komitato.
 Ĉefstabejo (militista).
 Inspekto de Militista Instruo.
 Militista Konsilantaro.

(3) La naciistaj armeoj devas esti reorganizitaj laŭ jenaj principoj:

1. Militista administracio kaj militistaj ordonoj devas esti absolute unuigitaj.
2. Malpliigi nunajn armeojn.
3. Militistedukado devas esti unuigita.
4. La disigitaj soldatoj devas fariĝi laboristoj.
5. Disvolvi la marmilitistaron kaj konstrui aermilitistaron.

LA DEKLARACIO DE ĈINA KUOMINTAN DUM LA KVINA PLENA KUNSIDO DE CENTRA ADMINISTRA KOMITATO.

La plej gravaj laboroj de la Naciista Partio, depost la Kvara Plena Kunsido de l' Centra Administra Komitato de Ĉina Kuomintan, estas: Fundamenta reorganizado de l' aferoj de l' Partio kaj la fundamenta rekonstruo de la interna politiko, de diplomatio, de ekonomio kaj de la edukado. La plej gravaj celoj de ĉiuj penadoj estas la plenumo de Norda Ekspedicio kaj la unuiĝo de Ĉinio. En la deklaro dum la Kvara Kunsido jam estis proklamita, ke dank' al la barakto kaj sindono de ĉiuj samideanoj kaj fratoj ĉi tiuj misioj estu plenumitaj en la proksima tempo.

Nun post la finiĝo de la militperiodo, la devo de la efektiviĝo de la politikinstruado estas la ŝargo de la Naciista Partio, kiun ĝi ne povas forlasi. La Centra Administra Komitato profunde kredas ke la merito plenumita de la revolucia forto estu urĝe defendita de la revolucia rekonstruo, por ke unuiĝu la vido kaj aŭdo de la eksterna mondo kaj trankviliĝu la koro de la tuta popolo de Ĉinio. Pro ĉi tio ni do kunvokis la Kvinan Plenan Kunsidon kaj nun proklamas post la Kunsido jenajn gravajn decidojn al niaj fratoj kaj samideanoj, kaj la decidojn faritajn dum la Kvara Plena Kunsido kiuj devige daŭre efektiviĝataj, ĉi tie ni ne citos plu:

(1) La reorganizado de la armeoj post la plenumo de la Norda Ekspedicio ne nur estas la esprimo de la reala forto de la rekonstruado de la unuiĝa nacio, sed precipe la sola dependilo de la libereco kaj egaleco de la nacio. Decido pri la reorganizado de la armeoj ja estas la grava misio de la Kunsido. Jen post la proponoj de la Konstanta Komitato de la militista ĉefoj ni multe diskutis, fiksitis la fundamentajn principojn kaj donis al la militistaj oficistoj por ke ili reorganizu, penadu kaj efektiviĝu laŭ la principoj. Kaj al ĉi tiu afero la fratoj kaj samideanoj estas dezirataj helpi por atingi la sukceson.

(2) La celo de la revolucio estas forigi la suferojn de la popolo. Bonaj sistemo kaj organizo de la politiko kaj la klara fiksigo de la rajto kaj devo inter la Partio kaj la Registaro estas la urĝa afero por efektiviĝi la San-Min-ismon. La Kvinna Plena Kunsido de la Centra Administra Komitato okazas ĝuste dum la komenco de la politikinstruaperiodo, ni do ĝin rigardas grava. Pri la fundamento

de la realiĝo de la politiko kaj pri la limo de la rajto de organismoj ni jam klare fiksas por ke formuliĝu por la realiĝo de laŭleĝa regado. Kaj pri la ekonomio ni ankaŭ fiksas la sistemojn. Kaj laŭ „Principoj de Rekonstruo“ verkita de nia Prezidanto, D-ro Sun Jat-Sen, ni decidis fondi unu post la alia jenajn Konsilantarojn: Leĝdona, Administra, Juĝista, Ekzamena, Kontrolista, kaj decidis tuj eldoni la provizorajn leĝojn por starigi la fundamenton de la „Konstitucio de Kvin Rajtoj“.

Jam delonge Ĉinio fariĝas malforta kaj la popolo suferas la turmentojn. La nuna sukceso de revolucia milito ja estas la grandioza merito bazita je la ĉina historio. Nun la plenumo de ĉi tiu naciista revolucia merit dependas de niaj frattoj kaj samideanoj se ili pacience, sincere, firme, laŭ la spirito de nia Prezidanto „Mondo apartenas al ĉiuj“, starigas la fundamentojn de la sendependeco, egaleco kaj libereco. Sincere ni proklamas kaj deziras al la frattoj kaj samideanoj la penadon. Vivu San-Min-ismo! Vivu Ĉina Kuomintan! Vivu Ĉina Respubliko!

NOMŜANĜOJ DE LOKOJ.

PEKINO, la malnova ĉefurbo de Ĉinio, nun post la alveno de naciista armeo, estas nomata „Peipino“.

ĈIHLIO, la malnova provinco en norda Ĉinio, en ĝi estas la malnova ĉefurbo Pekino, nun estas nomata „Hopeio“, signifas ke ĝi estas en la norda de la Granda Rivero, Vanho, aŭ Flava Rivero.

ADMINISTRACIAJ SCIIGOJ.

I. GARANTIA FONDO DE „POLA ESPERANTISTO“.

Prof. Bujwid por IX. - 30 zł. S-ino Neuberg por VII. — 5 zł.
por VIII. — 5 zł. Dr. Rosenstock por VII. — 10 zł. S-ino Rubinstein
por VII. — 5 zł. F-ino Weinsberg por VI. — 5 zł. Dr. Róbin (Warszawa)
por V. — 20 zł.

!! VIVU SEKVONTOJ !!

NE FORGESU RENOVIGI LA ABONON.

**ABONU MEM KAJ VARBU ANKAŬ ABONANTOJN POR LA SOLA
ESPERANTA GAZETO EN POLLANDO!**

II. NIAJ REPRESENTANTOJ EN BIAŁYSTOK, KATOWICE, PARIS KAJ WARSZAWA

Ni atentigas niajn ŝ. gelegantojn, ke ni donis reprezentadon de nia revuo en Białystok al „Esperanta Societo Zamenhofa“, str. Kupiecka 49 en Katowice al „Societo de Esperanto Amikoj“, en Paris al s-o Salo Grenkamp, rue de Vaugirard 4: en Warszawa al „Pola Studenta Esperantista Societo“ Leszno 99 m. 5. Bonvolu do aboni, pagi anoncojn, mendi librojn kaj gazetojn ktp. pere de niaj reprezentantoj

Redaktor odpowiedzialny: Juliusz Kriss.

Odbito w drukarni Gronusia i Orłowskiego w Krakowie, ul. Stolarska 6 Tel. Nr:1018

T A N I K W A R T A Ľ

KSIAŹKI ESPERANCKIEJ

(PATZ № 7. „POLA ESPERANTISTO“)

SEKCJA WYDAWNICZA POLSKIEGO AKADEMICKIEGO

—: —: TOWARZYSTWA ESPERANTYSTOW —: —:

WARSZAWA, LESZNO 99. m. 5.

	Zł.
<i>Baiucki</i> — Kuzeto	0·60
<i>Czubryński</i> — Esperantyzm	3·00
<i>Grabowski</i> — Słownik esp.-polski (wyd. większe)	2·40
„ Słownik pol.-esperancki (wyd. większe)	3·30
<i>Kronenberg</i> — Samouczek języka Esperanto	1·20
Pollando kaj Gdańsk (ilustrata gvidlibro tra Pollando)	1·50
Słownik esp.-polski na kartonie	0·20
<i>Staff</i> — Aŭtunaj agordoj	0·40
<i>Trochimowski</i> — Kwestja języka międzynarodowego	0·10
(Powyżej 20-u egz. po 5 gr.)	
Universala Unuiĝo	3·40
<i>Wyslouch</i> — El la lando de ruinoj	0·40
<i>Wyspiański</i> — Protesilas kaj Laodamia	1·00

Przyjmujemy prenumeratę „Pola Esperantisto“ : rocznie zł. 8. półrocznie zł. 4. — Książki wysyłamy po otrzymaniu pieniędzy i na odpowiedzialność zamawiającego. Na wysyłkę doliczamy 10 %; za wysyłkę poleconą doliczamy ponadto 40 gr.

V E R D A S T E L O

La plej malkara Esperanto-gazeto

„Verda Stelo“ aperos de post januaro 1929 en nova formato 240 libropagoj dum unu jaro. — Kun multaj interesaj ilustraĵoj.

Jarabono nur unu svisa franko.

La gazeto estas sendata al ĉiu abonanto aparte. — Luksa eldono, presita sur pli bona papero kaj kun kovrilo, kostas 2.50 sv. fk. por unu jaro. Esperanto-grupoj ricevas laŭdezire unu senpagan tutjaran abonon (simpla eldono).

Abonu ĉe la Administracio de

Heroldo de Esperanto, Horrem bei Köln

depost novembro 1928: Heroldo de Esperanto,
Köln, Germanlando.

LIBREJA FAKO

DE

POLA ESPERANTISTO.

REKOMENDAS:

	zl.
<i>Ĉirikov</i> — El malliberejo	2.00
<i>Gogol</i> — La revizoro (trad. L. Zamenhof)	3.30
<i>Malgranda</i> terbiblio	2.00
<i>Petöfi</i> — Johano la brava	2.20
<i>Privat</i> — Vivo de Zamenhof	5.40
<i>Paabe</i> — La nigra galero	3.35
<i>Rano</i> — En Svislando	4.80
<i>Schiller</i> — La rabistoj	3.25
<i>Schmidt</i> — La amkonkurantoj	0.70
<i>Sienkiewicz</i> — La juĝo de Oziris	0.80
— Kio okazis foje en Sidono	0.80
<i>Steier</i> — Unuagrada legolibreto	0.45
<i>Ŝapiro</i> — Babiladoj	0.90
<i>Tolstoj</i> — Tri rakontoj	3.25
<i>Turgenev</i> — Kanto de triumfonta Amo	1.10
<i>Vigny</i> — La intervidigo kaj nekonita dialogo	0.65
Voitaro de komercaĵoj	0.15
<i>Wilde</i> — Salome	1.10
<i>Wisemam</i> — Fabiola	10.90
<i>Wyslouch</i> — El la lando de ruinoj	0.45
<i>Zamenhof</i> — Ekzercaro	0.55
— La predikanto	1.00

POR SENDKOSTOJ ALDONU 10% — NUR ANTAŬPAGO.

KRAKÓW, UL. SMOLEŃSKA 9.

KONTO P. K. O. 406.660.